

OSLO 1962. Shyam Bajaj (27) reparerer en båndopptaker på Tandbergs Radiofabrikk i Oslo.

Radio Norge

Bombay. Mumbai. Drømmenes by. Tungtrafikk, sykler, hunder, barn, taxisjåfører og barbeinte bokselgere kniver om plassen på veien. Svære reklameplakater, bilder på flotte damer i sari og kjente fjes fra Bollywood tar tankene bort fra kaoset for et øyeblikk. Det er april og solen steker fra skyfri himmel. Midt i trafikkaoset står en rød Maruti. Shyam Bajaj (77) har kjørt den samme strekningen så lenge han kan huske. Selv om de fleste på hans alder har sjåfør, så foretrekker han å kjøre selv. I fjerde etasje i et gammelt industribygg i bydelen Mahim

har han drevet firmaet Norge Audio siden 1976. De gamle bygningene i området minner om tekstilfabrikkene som på begynnelsen av 1800-tallet ga titusener av tilflyttende arbeidsmuligheter.

Shyam var smart som investerte her for mange tiår siden. Mumbai er en av verdens dyreste byer. Et knøttlite rom i dette bygget koster mer enn en ettroms leilighet i Oslo. På vei opp til fjerde etasje høres musikk. Inne i et sparsomt møblert rom med blå vegger og spotlighter i taket blir lyden høyere. Her står forsterkere og høyttalere til enhver smak og behov.

Norge Audio er først og fremst kjent for sin gode kvalitet og service. Dette mener Bajaj at han kan takke Vebjørn Tandberg for.

BREVET TIL TANDBERG

I 1961, da Shyam jobbet som radiomekaniker, fikk han inn en Tandberg båndopptaker til reparasjon. Det var begynnelsen på et liv dedikert til Tandberg og Norge. – Den store drømmen hadde alltid vært å få jobbe i en radiofabrikk og jeg håpet at jeg skulle få muligheten til å se verden samtidig, sier Shyam og smiler da han

forteller om brevet han sendte til Vebjørn Tandberg.

– Da jeg reparerte radioen måtte jeg bestille deler fra Norge. Det var da jeg bestemte meg for å sende en søknad om praksisplass ved Tandbergs radiofabrikk. Jeg hadde selvfølgelig en nystroket penskjorte på bildet jeg sendte sammen med søknaden, og jeg må nok innrømme at det var den fine indiske wiskjorten som gjorde at jeg fikk et positivt brev i retur, sier han og ler høyt.

Resten av familien delte ikke Shyams begeistring over brevet fra Norge. Faren

MUMBAI 2011. Shyam Bajaj (77) jobber fortsatt med lyd. Og fortsatt inspirert av Vebjørn Tandberg.

Han er en liten mann med store ambisjoner og uendelig kjærlighet til Norge. I 1976 ble inderen Shyam Bajaj den første lokale leverandøren av hi-fi-utstyr i India. Bak lå norsk teknologi og arbeidsfilosofi.

var bekymret over sønnens drømmer om det store utland og insisterte på at han måtte gifte seg.

FORLOT KONA FOR NORGE

– På den tida hadde jeg alt annet enn kone og barn i tankene, forteller Shyam og innrømmer at han måtte bestikke faren sin. Da han giftet seg i 1962 var det på betingelse av at han skulle få lov til å realisere drømmen sin. To år etter bryllupsdagen forlot han kona i Mumbai og satte kursen mot Norge. I 1964 gikk en 27-årig mann med vannkjemmet side-

skill inn på Tandbergs fabrikk i Oslo. Det gikk ikke lenge før Shyam sto på ski, spiste blodpølse og snakket norsk.

KULTURUTVEKSLING

De norske arbeidstidene betydde mye fritid for en som var vant med lange arbeidsdager i India. Shyam forteller at han pleide å lese norsk og praktisere språket på byen med kjente og ukjente. – Jeg var en av få indere i Norge på den tiden og folk var nysgjerrige på India. Jeg lærte masse om mitt eget land i løpet av de to årene i Oslo, og nordmen-

nene fikk seg et ordentlig engelskkurs, sier han og smiler ved minnene.

KVALITET FØRST

Inne på Norge Audio i Mumbai spilles indisk klassisk musikk. En gammel Tandberg-radio står i et hjørne og i det innerste rommet fester arbeiderne hvitgrønne Norge-logoer med spesiallim på høyttalere og forsterkere. Shyam har bare to heltidsansatte, men arbeiderne får mer å gjøre nå som merket har fått internasjonal anerkjennelse.

– Norge Audio har aldri vært spesielt

stort, men de siste årene har vi fått bestillinger fra blant annet Canada, England, Dubai og USA. Kunder er flinke til å dele erfaringene sine og derfor blir det stadig flere som velger oss. Kvaliteten er høy og prisene forholdsvis lave. Hver eneste del er nøye valgt ut for å sikre livsvarig kvalitet.

– Vebjørn Tandberg lærte meg at man aldri skal kompromisere på kvaliteten. Jeg husker at han var sta og aldri ga opp. På Tandbergs radiofabrikk lette de over hele verden, helt til riktig produkt ble funnet. Shyam beskriver

Shyam kontrollerer hvert produkt før de selges videre.

Shyam var invitert til Vebjørn Tandberg sitt hjem. Han beskriver Vebjørn som en gjestfri, generøs mann med hjertet på rett sted.

Shyam blir nostalgisk hver gang han forteller om minnene bak bildene i boka From Norway to Audio Radio. Den første skituren og bildene fra besøket til Vebjørn Tandberg sitt hjem er noen av favorittene.

Tandberg radiofabrikk i Oslo en gang før konkurransen i 1978.

FOTO: ERIK THORBERG, SCANPIX

TANDBERG RADIOFABRIKK

- **1904:** Vebjørn Otto Tandberg blir født i Bodo.
- **1930:** Utdanner seg til elektroingeniør ved NTH i Trondheim.
- **1933:** Landets første radiofabrikk - Tandbergs radiofabrikk åpner i Oslo. Virksomheten omfatter utvikling, produksjon og salg av høyttalere og radiomottakere.
- **1934:** Huldra 1, verdens første seriøseproduserte radio med single span, settes i produksjon.
- **1936:** Sølvsuper 1 og Batterisuper 1 settes i produksjon.
- **1937-1950:** Tandberg innfører en rekke arbeidsordninger, deriblant redusert arbeidsuke fra 48 timer til 42 timer i uken, 70 prosent lønn under sykdom og tre ukers ferie for alle. Tilsvarende bestemmelser kommer i ferieloven av 1947. Fire ukers ferie blir lovfestet med virkning fra 1965.
- **1950:** De første eksportbestillingene, batteriradioer, sendes til Tyrkia.
- **1951:** Bedriftens første selveide lokaler bygges på Kjelsås i Oslo.
- **1952-53:** Den første båndopptakeren selges.
- I årene mellom 1954 og 1969 skjer det store forandringer med blant annet opprettelse av datterselskap i Sverige, Finland og Danmark. Sølvsuper 6 FM og Huldra 5 blir lansert og senere den første fjernsynsmottageren. Tandberg flytter inn i lokaler på 15 000 kvm på Kjeller. Fargefjernsynet produseres fra 1969.
- **1970:** Bedriftens første dataprodukt, Tandberg Instrumentation Recorder, markedsføres.
- **1972:** Tandbergs radiofabrikk fusjonerer med Radionette-selskapene som var kjent for blant annet Kurér-radioen. Tanken er å styrke norsk radio- og tv-industri, men det viser seg at Tandberg overtar en bedrift med både økonomisk og teknisk underbalanse.
- **1978:** Tandbergs radiofabrikk blir slått i konkurs i desember. I slutten av august samme år tar Vebjørn Tandberg sitt eget liv.

Kilde: Norsk radiohistorisk forening.no

nordmenn som ekstremt kvalitetsbevisste, og mener at det er akkurat dette som setter global standard på norske produkter.

VERDENS VENNLIGSTE FOLK

Shyam husker fortsatt hvordan han lærte for snart 50 år siden og er ikke redd for å slå av noen fraser. Han har forevigt den norske naturen i bilder, men det er Vebjørn Tandbergs arbeidsfilosofi og respekten han hadde for de ansatte som gjorde størst inntrykk.

– Jeg har aldri møtt en mann som Tandberg. Tenk at han hver morgen gikk rundt og hilste god morgen til hver og en av sine 600 arbeidere. I Norge viser sjefene respekt for sine ansatte. Det er forskjellig fra India der folk er redd for

å si sin mening, sier Shyam, som kaller nordmenn «verdens vennligste folk».

ET NORGE I INDIA

– Da tida min som praktikant var over, sa Tandberg noe til meg som jeg aldri glemmer, nemlig at jeg måtte gjøre noe for mitt hjemland India. Det var med disse ordene i tankene jeg startet Norge Audio. Jeg ønsket å innføre norske verdier, arbeidsmetoder og ikke minst kvalitetssikrede produkter i landet mitt.

Helt fra starten i 1967 ble produktene til Norge Audio laget etter norsk standard. Shyam er stolt over at Vebjørn Tandberg ga ham tillatelse til å lage produktene sine ut fra samme konsept, og han bekrefter at de kjente norske båndopptakerne som ble laget den

gangen fortsatt fungerer like bra.

– Jeg har fra begynnelsen av brukt samme filosofi som jeg lærte under min praksis i Oslo. Kanskje det er derfor mine ansatte har blitt hos meg i over 25 år. Overskuddet av driften til Tandbergs radiofabrikk ble benyttet til bedriftens fordel og Vebjørn var kjent for sin ydmykhet overfor sine ansatte. Hans engasjement for firmaet gjorde radiofabrikken til den suksessen det var, sier Shyam, og kaster et blikk i retning rommet der arbeiderne setter den siste delen på nok en Norge-forsterker.

60-TALLETS OSLO

Mange år etter at Shyam forlot Norge og radiofabrikken, fikk Tandberg store økonomiske problemer og Vebjørn mistet kontrollen over livsverket sitt. På seinsommeren 1978 valgte Vebjørn Tandberg å ta sitt eget liv etter at de nye eierne hadde gitt ham beskjed om å slutte med sine besøk. Tre måneder etter var radiofabrikken historie.

Shyam innrømmer at han er veldig sta og at han aldri har gitt slipp på drømmene sine. På kontoret hans blir

det lille biblioteket stadig oppdatert med bøker om livsfilosofi, og lydspesialisten prøver å være positiv i alt han gjør. Ansiktet hans har naturlig nok fått fine linjer gjennom årene som gått. Han er ellers lik bildene av ham i den tykke coffee table-boka som han har laget til minne om tida i Norge. Det er ikke bare Shyam som fått rynker med årene. Bildene fra 60-tallets Oslo viser at også hovedstaden har forandret seg en god del.

KVALITET FOR EN BILLIG PENGE

– Det er hardt arbeid, god kvalitet og ikke minst kjærligheten til et land og et folk som ligger i navnet Norge Audio, sier Shyam.

I dag brukes produktene hans av både privatpersoner, bedrifter og kjente indiske musikere. Også nordmenn med sans for god kvalitet bestiller Norgeutstyr fra India. Gaute Johannesen er en av dem. Sammen med noen kompisar startet han band i Mumbai som en hobby ved siden av jobben i en norsk bedrift. For Gaute er det ikke tvil om at Norge Audio er verdt pengene.

– Produktene er det beste man kan få innen lydutstyr for en rimelig pris, mener stavangergutten som i dag hjelper Shyam å reklamere for produktene i Norge.

FROM NORWAY TO NORGE AUDIO
Shyam, som har blitt 77 år, leter etter en som kan drive Norge Audio videre, og bekrefter at han ikke kommer til å gi slipp på sitt livsverk før han finner den rette kjøperen.

– Norge Audio ble født ut fra norske verdier og det er mitt ønske at det skal forbli slik.

Han blar sakte mellom sidene i minneboken som har fått navnet From Norway to Norge Audio. To år i Oslo på 1960-tallet ble til et livslangt engasjement. I dag finnes en del av norsk kultur og historie i en bakgate i Mumbai.

SOFI LUNDIN (tekst & foto)

Norge-forsterkeren Concerto Gold 1000.

«Jeg har fra begynnelsen av brukt samme filosofi som jeg lærte under min praksis i Oslo. Kanskje det er derfor mine ansatte har blitt hos meg i over 25 år. Shyam Bajaj